

[Formanden.]

I skrivelse af dags dato meddeler justitsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændringer i lov om retsens pleje. (Personundersøgelser i straffesager m. v.),

forslag til lov om ændringer i borgerlig straffelov og

forslag til lov om ændring i lov om folketingets ombudsmand.

Udvalget angående forslag til lov om ændring af skatteopkrævningen i Frederiksberg kommune har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer er omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om tillæg til lov om indenlandsk skillelønt har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer er omdelt.

Efter at *Bruun de Neergaards* hverv som midlertidigt medlem af folketinget er ophørt, har vedkommende gruppe udpeget *Jacob Pedersen* til i hans sted at indtræde i udvalget angående forslag til lov om børns retsstilling og forslag til lov om ændringer i lov om rettens pleje (faderskabssager), *Ninn-Hansen* til at indtræde i udvalget angående forslag til lov om luftfart og udvalget angående forslag til lov om registrering af rettigheder over luftfartøjer med flere lovforslag, *H. K. Sørensen* til at indtræde i udvalget angående forslag til lov om ændringer i lov om konkurs m. v. (underpant i løsøre) med flere lovforslag og *Ellen Strange Petersen* til at indtræde i indfødsretsudvalget.

Disse medlemmer er herefter valgt.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Undervisningsministeren (Jørgen Jørgensen): Jeg har herved den ære for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændringer af lov om friskoler, om hjemmeundervisning samt om efterlønskassen for friskoler og efterskoler.*

Lovforslaget tager alene sigte på ændring af tilskudsbestemmelserne i den gældende friskolelov, da den nuværende tilskudsordning på flere punkter er utilfredsstillende. Dette skyldes først og fremmest, at det

samlede tilskud til friskolerne skal ligge inden for en rådighedssum, der fastsættes på grundlag af det offentliges udgifter i et finansår, der er udløbet ca. 1½ år forud for tilskudsberegningen. Tilskuddet til friskolerne for kalenderåret 1958, der er udregnet på grundlag af det offentliges udgifter i finansåret 1957-58, kunne således først endeligt fastsættes sent på efteråret 1959. Tilskuddet til friskolerne er derfor blevet alt for lille, da udgifterne bl. a. som følge af de forhøjede lønkrav efter de nye lønningstabeler har været stærkt stigende. Særlig hårdt er det gået ud over friskolerne på landet, hvor tilskuddet det sidste par år — som det fremgår af bilaget til lovforslaget — i gennemsnit kun har udgjort ca. 60 pct. af skolernes driftsudgifter og ved den sidste tilskudsfordeling endda kun 56,4 pct.

De nuværende bestemmelser lider også af den væsentlige mangel, at skolerne ikke har mulighed for på forhånd at beregne, hvor stort et tilskud de kan få, dels fordi man først kender rådighedssummens størrelse meget sent, dels fordi tilskuddets størrelse derefter beror på de andre skolers udgifter og indtægter, idet ingen skole kan få dækket mere end 80 pct. af udgifterne i alt, indbefattet tilskud fra anden side, og den overskydende del af statstilskuddet kommer da de andre skoler til gode.

Disse ulemper, der gør det umuligt for skolerne at lægge et budget, gør i øvrigt også den nuværende ordning administrativt meget tung at arbejde med.

Dansk Friskoleforening har med megen vægt fremhævet de store ulemper ved den nuværende tilskudsordning ikke mindst efter den sidst foretagne uddeling af statstilskuddet, da det viste sig, at dette tilskud udgjorde en betydelig mindre andel af skolernes udgifter end påregnet. Efter at man ved de to love nr. 187 og 188 af 5. juni 1959 fik bragt de private eksamensskolers hovedskoleklasser ind under friskolelovens tilskudsregler, fremkom der også fra disse skolers side kritik af lovens tilskudsordning.

Da vi i undervisningsministeriet har måttet erkende berettigelsen af den fremførte kritik af friskolelovens tilskudsbestemmelser, har jeg efter forhandling med Dansk Friskoleforening og de private eksamensskolers foreninger udarbejdet det forelig-

[Undervisningsministeren.]

gende lovforslag til en ændret og mere rationel tilskudsordning.

Efter forslaget vil langt den største del af statstilskuddet til friskolerne komme til at bestå af et tilskud på 85 pct. af udgiften til leder- og lærerløn, som skolerne på forhånd kan udregne størrelsen af. Denne procentsats svarer til den procent, hvormed staten yder tilskud til folkeskolens lærerlønnings. Hertil foreslås der ydet et tilskud pr. elev svarende til halvdelen af kommunernes gennemsnitlige udgift pr. barn i den offentlige skole samt til de mindste friskoler yderligere et grundtilskud. Man har herved — hvad jeg anser for betydningsfuldt — bibeholdt det princip, der er fremherskende i den nuværende tilskudsordning, hvorefter der består en nær forbindelse mellem det offentlige udgifter til folkeskolen og friskolens tilskud.

Efter dette forslag skulle friskolerne i gennemsnit få dækket mellem 73 og 77 pct. af deres driftsudgifter, hvilket for skolerne som helhed betyder en fremgang, men som for friskolerne i købstæderne, der hidtil har fået dækket omkring 80 pct. af deres udgifter, kan betyde en mindre nedgang. Den udjævning af tilskuddet, der således efter forslaget vil finde sted mellem friskolerne i hovedstaden, i købstæderne og på landet, finder jeg ganske rimelig. I øvrigt ville allerede den i 1959 gennemførte ændring af friskoleloven, hvorefter friskolernes hidtil i 3. beløb opdeltede rådighedssum blev sammenlagt til én, have medført en tilsvarende eller måske endda en større forrykkelse til ugunst for skolerne i byerne.

De foreslåede tilskudsregler vil taget under ét give friskolerne et noget større tilskud end hidtil, men der vil dog fremdeles blive et beløb, der skal dækkes af skolekredsen selv.

Sådan bør det imidlertid også være. Dette er bedst stemmende med disse frie skolers idégrundlag, at skolekredsen, der ønsker en friskole opretholdt, selv må ofre noget for, at skolen kan holdes i gang. På den anden side bør det bidrag, forældre-kredsen selv skal skaffe til veje, heller ikke være så stort, at forældre, der gerne ønsker deres børn i en friskole, holdes borte derfra af økonomiske grunde.

Med de tilskudsregler, forslaget indeholder, mener jeg, at begge de omtalte hensyn må siges at være tilgodeset.

Lovforslaget indeholder i forhold til tidligere yderligere den ændring, at der til ledere af større friskoler kan ydes tilskud i forhold til skoleinspektørløn, og at tilskudsåret fremtidig ændres fra kalenderåret til finansåret. Endelig stilles der forslag om, at der som en overgangsordning stilles et beløb til disposition for undervisningsministeren for at afbøde eventuelt uheldige følger for enkelte skoler af den nye tilskudsordning.

Hermed skal jeg anbefale det foreliggende lovforslag til velvillig behandling i det høje ting, idet jeg i øvrigt skal henvise til forslaget og til de bemærkninger, der er knyttet dertil.

Jeg skal endvidere tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov for Færøerne om skolelæger*.

Ifølge § 13 i lov nr. 413 af 12. juli 1946 om skolelæger gælder denne lov ikke for Færøerne, men det udtaltes i bemærkningerne til lovforslaget, at sagen til sin tid burde forelægges for lagtinget, der da kunne fremkomme med forslag om en skolelægeordning på øerne.

Siden skolelægelovens ikrafttræden den 1. april 1947 er skolelægetilsyn gennemført ved alle offentlige og private skoler i Danmark; den obligatoriske lægeundersøgelse af børn i skolealderen har i den forløbne tid vist sig at være af stor værdi for børnenes sundhedstilstand, og betydningen af dette effektivt kontrollerende og forebyggende tilsyn har fundet fuld forståelse hos såvel skolemyndighederne som forældrene. Det må derfor anses for at være af den største betydning, at et tilsvarende skolelægetilsyn gennemføres ved skolerne på Færøerne, såvel de offentlige som de private.

Det nu foreliggende forslag til en skolelægelov for Færøerne bygger på alle væsentlige punkter på skolelægeloven af 12. juli 1946, som denne er ændret ved lov nr. 117 af 12. april 1957, således at der i forhold til denne lov kun er foretaget sådanne ændringer og afvigelser, som nødvendiggøres af de særlige forhold på Færøerne. Jeg skal